

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:

celo leto K 24—

pol leta 12—

četrt leta 6—

pa mesec 2—

v upravnih prejemih:

celo leto K 22—

pol leta 11—

četrt leta 5-50

na mesec 1-90

Izhaja vsak dan zvečer izvenredne in praznike.

Inserati veljajo: petostopna peti vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravištvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na plačena naročila brez istodobne vplačane naročnine se ne ozira.

Narodna tiskarna telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:

celo leto K 25—

pol leta 13—

četrt leta 6-50

na mesec 2-30

za Nemčijo:

celo leto K 28—

pol leta 14—

četrt leta 7-00

na mesec 2-30

za Ameriko in vse druge dežele:

celo leto K 30—

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znakla. Upravištvu: Knaflova ulica št. 5, (spodaj, dvorišče na levo), telefon št. 85.

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflova ulica št. 5, (I. nadstropje na levo), telefon št. 34.

Spremenjeni poslovnik.

Takoimenovani »Kramařev zakon« je sankcioniran in je stopil v veljavo. Poslanska zbornica ima nov poslovnik, obstrukcija je izginila in parlament dovoljuje vladi, kar hoče. Včeraj je poslanska zbornica brez vseh težav odobrila pooblastilni zakon in bo ravno tako odobrila proračunski provizorij. Poprej so Slovani stali na pogoj, da se mora vladni sistem premeniti, če naj se vladi dovolita ta dva zakona, sedaj so ju dovolili brezpogojno.

Medtem, ko vlada v parlamentu tak idiličen mir, pa se je vnela v časopisih dolga polemika o posledicah spremenjenega poslovnika. Tisti Slovani, ki so ta predlog sprožili in se zanj zavzeli, ga proglašajo za zgodovinsko znamenitost, za dogodek največjega pomena. Pravijo, da je z njim razbit nemški veto, ki je doslej v vseh odločitvah trenutnih zmagal proti slovenskim narodom, in da je položen temelj slovenski bodočnosti. Češkemu agrarnemu Udržu se pripisuje vzklík: »Sedaj je ta država naša.« To je slovenska, poljski poslanec Stapinski pa je priskočil češkemu agrarcem na pomoč z odprtim pismom, v katerem pravi, da je s spremembo poslovnika ubita nevarnost nemške obstrukcije, ustvarjena podlaga za združenje vseh slovenskih poslancev in sploh zagotovljeno novo življenje avstrijskim Slovanom.

Ko bi bilo le vse to res, ko bi se le vse to obistinilo! Toda med Slovani jih je mnogo, ki o tem dvomijo in se boje, da bo sprememba poslovnika obrodila najslabši sad prav za slovenske stranke. Češki radikalci, češki naprednjaki, stoječi pod vodstvom dr. Stranskega, ki je gotovo eden najbistroumnejših slovenskih politikov, Hrvatje in Malorusi si od spremembe poslovnika nič dobrega ne obetajo, vsi so mnenja, da so Slovani dali najboljše orožje iz rok in da se Nemcem ni ničesar bati.

Nemce vidimo razdeljene na dve skupini. Krščanski socialci zagovarjajo sklenjeno spremembo poslovnika, druge nemške stranke pa divjajo, da je s tem uničena nemška nadveljava v parlamentu. Toda če se pazno zasleduje vso to polemiko nacionalnih listov, se jasno spozna, da se nacionalci novega poslovnika nič ne boje, nego jih je le strah, da bodo krščanski socialci pomagali ustanoviti novo večino s Slovani proti drugim Nemcem. Vpitje nemških nacionalnih listov ima samo

namen, vznemirjati krščansko-socialne volilce in jih naščuvati proti njihovi stranki, točno tako, kakor je bilo svoj čas, ko so nemški klerikalci glasovali za celjsko gimnazijsko postavko in ko so za časa Badenija omahovali, na katero stran naj se postavijo. Takrat je terorizem nacionalnih strank imel uspeh in je rodil končno nemško »Gemeinbürgerschaft«, in zdi se nam, da bo imel tudi sedaj popoln uspeh. Saj je mogoče, da bi krščanski socialci radi imeli novo večino in se nekoliko oddaljili od drugih nemških strank, a poguma nimajo.

Na očitanja in napade nacionalnih strank odgovarjajo krščanski socialci s slovesnim zatrdilom, da ostanejo neomajno v nemški »Gemeinbürgerschaft«.

Eden najpomembnejših nemških nacionalcev, podpredsednik poslanske zbornice, dr. Steinwender je tudi mnenja, da sprememba poslovnika ni Nemcem na škodo, nego le Slovanom. Dr. Steinwender je priobčil v graški »Tagespost« članek, v katerem pravi, da so Nemci samo enkrat delali obstrukcijo, to je bilo za Badenija, Slovani pa da so mnogokrat delali obstrukcijo in vselej so z njo kaj dosegli, vselej se jim je odkupila na škodo Nemcem. Steinwender je mnenja, da je Nemcem samo na korist, da so Slovani sami uničili tisto orožje, s katerim so doslej največ dosegli.

Tako teče prepir med strankami in njih glasili. Zanimiv je ta prepir zlasti na Češkem in Moravskem. Nacionalni časopisi, kakor »Narodni Listy«, »Narodna Politika«, »Lidove Noviny«, radikalno »Česko Slovo«, vsi so izven sebe, da je bila sklenjena sprememba poslovnika in zagovorniki te spremembe imajo silno teško stališče, ker se javno mnenje kar neče sprijazniti z njihovimi argumenti in njih opravičevanjem.

Nam Slovincem pa je prinesla sinočna številka klerikalnega glasila mrzel »tušč«. Tisti naši ljudje, ki se ne morejo otresti duševne odvisnosti od nemškega časopisja in ki so v svoji nekritičnosti upali, da prinese sprememba poslovnika kar čez noč oni prevrat, ki ga je ginljivonaivni »Slovenec« obetal z neverjetnim tam-tamom, so sinoči debelo gledali, ko so čitali v »Slovincu« od poslanske strani podano informacijo, da se bodo sadovi spremenjenega poslovnika pokazali šele čez — dolgo časa.

vse že bral — pred zdavnimi leti. Modrijan se poti in vzdihuje in piše, vsaka beseda priča o mukotrpnem delovanju; zakaj ne prosim mene, ki mi pismo glajše teče? On gode ves božji dan — jaz bi dobrenkal to staro melodijo v petih minutah! Tisti »blesteči slog« bi izustil; vselej me obidejo slabosti, kadar slišim njegovo glorio. Vse drugo pa bi ostalo, kakor je bilo in kakor je: »pomanjkanje pozitivnih idej«, »golo podiranje«, »nejasnost v izražanju«, »srodnost junakov« . . . vse od kraja prav do mističnega »cankarjanstva«; ne pozabil bi tudi povedati, da moje knjige niso za »široko maso« ter da naj jih skrbni vzgojevalci zaklepajo očem mladine; morda bi nato še pripomnil, da v mojih delih ni slovenskega duha, da takorekoč niso zrasle na domačih tleh in navsezadnje bi drju. Tominšku na čast še svojo gramatiko malo zlasal.

Taka je melodija; na veke neizpremenljiva, kakor cesarska himna. Da napišem danes abecednik, bi že jutri bral grenke pritožbe o pomanjkanju pozitivnih idej, o golem podiranju, o nejasnosti v izražanju — vso prijetno molitevco do kraja.

Kaj bi se upiral usodi? Napravili so podobo ter so jo na očiten

Politični položaj.

Seja posl. zbornice.

Du n a j, 21. decembra. Današnja seja poslanske zbornice je minila prava mirno. Zbornica je rešila celo vrsto zelo koristnih predlog. Sejo odprl predsednik ob pol 12. in naznanja, da je prememba poslovnika sankcionirana. Novi zakon se je že objavil in je stopil s tem v veljavo. — Na to prične prvo branje trgovsko-političnega pooblastilnega zakona; obenem z njim se obravnava — ker je z njim v stvarni zvezi — predloga glede podpiranja živinoreje. — Prvi govori kršč. soc. posl. Zach, ki zastopa agrarno stališče. — Posl. Günther zastopa v svojem govoru izključno industrijalno stališče. Boj za pooblastilni zakon, ki je vendar čisto nedolžen, traja že celo leto. Industrijo, obrt in trgovino je država vedno zanemarjala v korist poljedelstvu. In industriji hočejo sedaj še otežkočiti izvoz v inozemstvo, akoravno prinaša izvoz industrijalnega prava malo dobička. Industrijalci so najboljši odjemalci agrarcem; ti naj jim dajo možnost, da bodo agrarne produkte dobro plačevali, zato govornik pričakuje, da bodo tudi agrarci glasovali za predlog. — Posl. Spaček izjavlja, da rumunska in srbska trg. pogodba z avstrijskega patriotskega stališča v ekonomičnem in socialopolitičnem oziru ništa za nič. — Besedo dobi trg. minister Weiskirchner; pravi, da so iz različnih, tudi agrarnih, okrajev prihajale želje, naj se trg. pogodba z Rumunskim čim najprej sklene. Minister misli, da so bojazni agrarcem pred to pogodbo neutemeljene. Kar se tiče Srbije misli minister, da se bo v doglednem času mogla z njo skleniti prav ugodna pogodba. S Črno goro se ni bilo še mogoče pogajati, ker temu ni pritrdila ogrska vlada. Tudi z Bulgarijo in z Grškim ni sedaj nobenih pogajanj. Potrebno pa je na vsak način, da se s Črno goro sklene pogodba. Pooblastilni zakon bo koristil nele industriji, temveč vsemu prebivalstvu države. Minister izjavlja, da je iz živinorejstvenih ozirov proti uvozu žive živine. Kar pa se tiče Argentine, je prepričan, da uvoz žita odtod ne bo povzročil znižanja žitnih cen v Avstriji. Minister omenja slednjič, da bo na podlagi pooblastilnega zakona vlada imela sicer do l. 1915. pravico sklepati provizorne pogodbe, ki pa se bodo takoj morale predložiti parlamentu v odobrenje. Minister izjavlja, da

je napačno mnenje, da je zakon o ustanovitvi centrale za povzdigo živinoreje konpenzacija agrarcem. Tak centrala je bila nujno potrebna že dolgo časa. Minister apelira na zbornico, naj predlogo sprejme. — Posl. Grigorovič se peča s predlogami — govornik je rumunski soc. demokrat — z delavskega stališča. — Kršč. soc. posl. List pravi, da noben pravičen človek ne more od agrarcem pričakovati, da bi glasovali za predlogo. — Govore med drugimi še kler. Italijan Delugan, Rusin Olešnički in soc. demokrat Gruber. Na to se lebata zaključiti in po kratkih govorih generalnih govornikov (kontra: nem. nacionalce Teltschik, pro: nem. nacionalce Oberleitner) se obe predlogi izročita tozadevnima odsekom. Zbornica reši nato prav naglo v vseh branjih več predlog socialno-političnega značaja, med njimi zakon o trgovskih pomočnikih, o zapiranju trgovin in o zavarovanju proti nezdodam v stavbniški obrti. Dalje se sprejmejo brez debate: zakon o zvišanju hišnega davka v Trstu, o posojilu mesta Lvova, o dalmatinskem komunalnem posojilu in o posojilu Bukovine.

Na vrsto pride nujni predlog posl. Holega glede odpisa zemljiškega davka pri škodah vsled slane. Ker predsednik izjavi, da pride slična zadeva potom davčnega odseka na dnevni red prihodnje seje, umakne govornik svoj predlog. Predsednik nato seji prekine. — Ko se seja zopet odprl predloga predsednik naj bo prihodnja seja jutri ob 10. dopoldne, dnevni red naj bi obsegal devet točk. Po daljši debati se sprejme slednjič predsednikov predlog in se seja zaključí.

Po seji sta imela narodno-gospodarski in poljedelski odsek seje, da se posvetujeta o pooblastilnem zakonu in o zakonu glede živinorejske centrale. Poročili prideta že jutri pred plenum zbornice.

Iz gosposke zbornice.

Du n a j, 21. decembra. Proračunski odsek gosposke zbornice je danes po kratki debati sprejel proračunski provizorij. Referentom je bil delegiran baron Niebauer.

Odgoditev?

Du n a j, 21. decembra. Čuje se, da bo jutri zasedanje posl. zbornice odgodeno. Jutri prideta na vrsto obe vladni predlogi, ki sta bili danes v prvem branju, obenem pa tudi proračunski provizorij. K večjemu bo še v četrtek kratka seja. Prihodnja seja posl. zbornice bo šele 8. febru-

arja prih. leta. Gosposka zbornica bo pa imela seje še 27. in 28. t. m., da tudi ona reši vladne predloge.

Pooblastilni zakon.

Du n a j, 21. decembra. Vlada se še vedno pogaja z agrarci glede pooblastilnega zakona. Agrarci zahtevajo, da se zviša prispevek vlade za živinorejsko centralo. Zahtevajo, da nosi država sama upravne stroške, ker bi nobeno zasebno podjetje tako ogromnih izdatkov ne moglo zmagovati.

Ogrsko.

Poslanska zbornica.

Bu d i m p e š t a, 21. dec. Zbornica je zelo slabo obiskana. Posl. Hollo utemeljuje svoj predlog, naj se odpošlje kralju adresa, v kateri se zahteva samostojna banka z l. 1911 in naj se izvoli odsek, da adreso izdela. Govornik pravi, da je potrebno, da parlament sam pokaže pot, kako naj se reši kriza. Obrne naj se naravnost na krono. — Zbornica z veliko večino sklene, da se postavi meritorna razprava o predlogu kot prva točka na dnevni red jutrišnje seje. — Sledi debata o predlogu, da se izroči indeminutna predloga finančnemu odseku. Predsednik pred zaključkom seje predlaga, naj bo prihodnja seja jutri, nato pa šele po Božiču dne 28. t. m.

Lukaseva pogajanja.

Bu d i m p e š t a, 21. dec. Pogajanja, ki jih vodi sedaj Lukacs z Justhovo stranko, nimajo zaželjenega uspeha, ker Justh brezpogojno zahteva samostojno banko, katere mu pa Lukacs ne more obljubiti. Justh tudi zahteva večino ministrskih sedežev za svojo stranko. Lukacsev program obsega te-le točke: Sestavi se kabinet pod predsedstvom Lukacsa, v katerem bodo imeli sedeminštedesetniki notranjega in finančnega ministra. Vlada mora poskrbeti s pomočjo Justhove in Kosutove stranke za večino, katere ji bo votirala predvsem idemniteto in rumunsko trgovsko pogodbo. Vlada akceptira v principu stremeljenja po samostojnosti, vendar le v toliko, kolikor se to striinja z zakonom iz l. 1867. Bančno vprašanje naj reši šele zbornica, ki bo izvoljena na podlagi splošne in enake volilne pravice. Zbornica naj čimprej uresniči reformo volilne pravice v smislu splošnosti in enakosti. — Na tej podlagi so baje pogajanja že tako daleč, da je že sestavljena ministrska lista.

LISTEK.

Sam!

Kolikor vas je, vsi ste mi priče, da se že sedem let in dalj nisem prekal s svojimi kritiki. Ko sem bil še mlad, mi kri ni dala drugače, da sem časih omrzeljal človeka, ki me je nepoklican obdelaval z nauki. Ali kri se polagoma unese in obsenčila me je modrost Marka kraljeviča: ko ga je nevernik v potu obraza nabijal z buzdovanom, ga je le prijazno opozoril: »Ne budi mi buha u kožuhu!« Ponavadi ne berem del svojih kritikov; že zategadelj ne, da si ne pohujšam svoje poštene slovenščine. Prikaže pa se kdaj usmiljen človek s papirjem v roki: »Ali si že bral? Taka nesramnost! Jaz bi ga!« . . . Njegovo lice ne razodeva ne sočutja, ne srda, temveč prirsčeno radost. Vzajem tisti papir in berem ter pravim, da nam mile naše slovenščine ne bodo ubili kruti sovragi od severa in od juga, temveč naši domači pismarji in farizeji ter njih slovenski bratje.

Nadalje pa ne berem del svojih kritikov tudi zato ne, ker sem jih

trg postavili: zdaj stoji tam, če je ustvarjena po ukazih resnice in umetnosti, ali ne. Rekli so: »Ti si in ti ostaneš!« — jaz pa sem molčal, čeprav sem v ogledalu videl drugačnega človeka. O mnogih čudežih pripovedujejo stare knjige — zakaj bi hrat ne imel brezine sence? Tako bodi: senca moja, uživaj ti sramoto »pomanjkanja pozitivnih idej« ter vse druge kritične nadloge in ujm! Jaz pa, resnični človek z neresnimo senco, jaz sem zdrav in vesel in pozitivna Ivanka mi toči pozitiven eviček.

Zadnjič pa je neki negodnik moj senco tako nemarno našemil, da se je zamerilo celo meni, ki mi ni podobna. Napisal je v »Dom in Svetu«, da očitno prodajam svoje prepričanje.

Grenkih sem preslišal, da malo kdo — ali ni ga še bilo, ki bi mi očitl, da si nisem sam bil radovoljno izbral svoje ceste in da ne hodim po nji, pa če je s kamenjem posuta in s trnjem zapažena. Premišljeval sem dolgo in trudoma: v kateri knjigi sem se izneveril sebi samemu, kje je tista beseda, ki sem jo napisal zoper svojo vest? Toliko se je bilo nagrmadilo teh papirnih izpovedi, da jih ne poznam več vseh. Morda je skrita

kje med njimi tista zlagana stran, iz katere ne gleda moj pravi obraz? Kako bi drugače bil mogel napisati pobožni učenjak, kar je napisal?

Kmalu bi se bil zalotil ob sentimentalnosti. — Kipar je postavil kip na trg. Pridi mimo človek in pride mimo žival; obadva izrazita svoje mnenje na svoj način. In če stoji kipar sam poleg, dobi on svoj pljunek in kar mu sodi. Ali bi jokal ob taki nezdodi? Ne da se ločiti umetnika od umotvora: pogumni kritik je to dokazal ter je oblatil obadva. Tako se ravnamo v Ljubljani že od davnih dni; in kdor bo tarnal, bo izkupil: »Krepieren soll der Hund!« . .

Iz neprijetnih misli me je vzdramil blag človek. Karkoli sem kdaj rekel ali mislil hudega zoper svoje recenzente, vse preklčem! Vse za to eno prelepo besedo, ki sem je bil že zdavnaj željan. Tisti blagi človek je napisal: »Zdaj je osamljen . . . in morda je tega celo vesel . . .« Ne vem, če je tisti gospod »P.« — pozdrav mu, koder hodi! — če je tisti gospod »P.« občutil, s kakšno hvalo me je bil oblagodaril!

Globoka je bila moja bridkost, kadar sem naletel na tem in onem koncu na spakedrane, razvlečene in razkidane stavke, ki so se mi hudob-

no smejali v obraz: »Saj sem beseda od tvoje besede, jeziki od tvojega jezika, nikar me tako srepo ne glej!« — Strahovi so me srečavali ne cesti, odurne in smešne prikazni, in so me pozdravljali: »Saj smo tvoji junaki! malo drugače smo našemljeni in iz papirja smo ustvarjeni, pa kaj ti-sto!« . . . Klical sem na pomagaj, iznebil se jih nisem. — Sam vrag me je bil nekoč motil, da sem pisal sentimentalne zgodbe — in kmalu se je razleglo po feljtonih kakor jok in stok in škripanje z zobmi. Petošolci so objokavali izgubljeno mladost; neki človek je posedal po ljubljanskih krehmah ter je pozdravljal »majko domovino iz puste daljave«; Olge in Elze so pomrle, ostalo je le še nekaj Franck in tudi tiste so močno shujšale . . .

Ob tej povodnji sem se komaj rešil na planko satire; tam sem čakal, da se vreme izvedri . . . Izvedrilo se je, začel sem rešnji glas!

Sam! Sam na tej cesti, ki sem jo bil sam izmeril, okopal in nasul! Lahka bo noga, bližji bo cilj!

Ivan Cankar.

Proces hrv.-srbske koalicije proti dr. Friedjungu.

Zaupnica poslanicu Supilu.

Iz Splita so poslali poslanicu Supilu tole pismo: »Ker ni bil dovoljen javen shod za 19. decembra 1909 izražajo Hrvatje splitski brez razlike strank tem potom neomajno zaupanje članom hrvatsko - srbske koalicije, posebno pa narodnemu zastopniku Franu Supilu s prezirom obsojajoč klevetniške napade v dunajski sodnici, ki jim je v tem času v osehah jeklenih in izkušnih narodnih boriteljev izpostavljena čast imena hrvatskega in srbskega.

Proti prizadevanju sovražnikov, ki bi, metajoč blato na prve in najčastitejše naše ljudi, a posebno na umnega, značajnega in odločnega Supila, hoteli onemogočiti hrvatsko-srbski koaliciji zakonito obrambo pravic kraljevine Hrvatske, izrekajo meščani prvega mesta Dalmacije kot tolažniki čestestv vseh poštenih Hrvatov in Srbov na Primorju, svoje prepričanje, da bratje v Hrvatski in Slavoniji junaški prebijejo tudi to zadnjo najtežjo skušnjo s samozatajevanjem in nevstrahovitostjo, s katero so dosedaj preprečali vsa spletkarenja grobokopov naše narodne svobode.

Ta razprava, ki pokaže kulturnemu svetu, kakšnim skušnjam so izpostavljeni Hrvatje in Srbi v monarhiji avstro-ogrski, mora pred sodnim stolom naroda in onim nepristranske Evrope zavržiti z zmago resnice in pravice, torej z zmago svete stvari, za katero se je tako viteški zavzela hrvatsko - srbska koalicija. Vicko Milić, dr. Ivan Majstrovic, dr. Josip Smolaka, dr. Vjekoslav Škarica, dr. Anton Trumbić.

Pogajanja, da se sklene poravnava.

Uspeh dosedanjih razprav je za dr. Friedjunga tako neugoden, da je celo predsednik sodnega senata dr. Wach, kateremu se gotovo ne morejo očitati nobene simpatije za stvar tožiteljev, jel posredovati, da se sklene med strankami poravnava.

Razpoloženje za poravnavo je zavladalo na obeh straneh, zato je predsednik dr. Wach razpravo, ki bi se imela pričeti ob 9. dopoldne, odpovedal, misleč, da se bo medtem posrečilo doseči med strankami sporazum in skleniti poravnavo. Toda pravna pogajanja so se razbila, dasi se mora priznati, da sta se nasprotujoči si stranki znatno približali druga drugi.

Na pričetek pravnih pogajanj je mnogo uplival rezultat uradnih poizvedb o bivanju predsednika »Slovenskega Juga« profesorja dr. Markovića v kritičnih dneh 20. in 21. oktobra 1907. v Berlinu. Dasi uradno poročilo o poizvedbah po predsedništvu naznanilo se ni došlo, vendar so prispela iz Berlina že brzoglasna obvestila, ki v cellem obsegu potrjujejo navedbe dr. Markovića.

Opoldne se je razširila vest, da so stranke že sklenile poravnavo. Ta vest je napravila na občinstvo in na zastopnike inozemskih listov, ki z veliko napetostjo sledijo razvoju dogodkov, velik vtisk. Toda kmalu se je izkazalo, da vest ne odgovarja resnici, kar je povzročilo precejšnje razočaranje zlasti med žurnalisti, ki so o sklenjenju stvari že poročali svojim listom.

Kakor se čuje, so tožitelji po dolgotrajnem posvetovanju s prof. dr. Marsarykom in s svojimi zastopniki dr. Harphierjem in dr. Roderom tožencem stavili pogoj, naj dr. Friedjung izjavi, da je na temelju rezultatov dokazilnega postopanja prišel do boljše prepričanja, da so dokumenti z dne 20. in 21. oktobra falsifikati in da iz tega izvaja konsekvence.

Dr. Friedjung pa se upira podati tako formalno izjavo in povdarja, da je pripravljen, ko prispe uradno poročilo o bivanju dr. Markovića v Berlinu, izjaviti, da ima proti pristnosti dokumentov z dne 20. in 21. oktobra teške pomisleke in da je njegova vera v te dokumente omajana. Ker se s to izjavo tožitelji niso zadovoljili, so se pogajanja ob pol 1. popoldne prekinila. Ob 1. je predsednik dr. Wach prišel v sodno dvorano ter naznanil, da brzoglasno napovedano uradno poročilo iz Berlina še ni došlo, vsled česar je prisiljen, da odgodi obravnavo do 4. popoldne.

Na to so se med strankami vršila še nadaljnja pogajanja, ki pa niso imela nobenega uspeha. Ob 4. popoldne se je nadaljevala sodna razprava. Predsednik dr. Wach je naznanil, da je senat odklonil predlog Supilovega zastopnika dr. Rodeta, naj se zaslži za pričo Vladislav Kačanski. Nadalje je prečital pismo društva »Prosveta«, v katerem odbor izjavlja, da ni dobilo društvo nikdar nobene podpore od dr. Spaljškovića.

Senatu je došla brzoglasna šefa političnega oddelka v srbskem ministristvu zunanjih del Dragomira Stefanovića, v kateri izjavlja, da ni bil nikdar v nobeni svesti »Slovenskim Jugom« in da valed tega tudi ni mogel pisati in podpisati akta glede nakazila 6000 dinarjev poslanicu Supilu.

Uradno poročilo iz Berlina.

Včeraj je dospelo uradno poročilo berlinske policije o bivanju profesorja dr. Markovića dne 20. in 21. oktobra 1907. v Berlinu. S tem poročilom je dognan alibi dr. Markovića. V uradnem poročilu se namreč v polnem obsegu potrjujejo navedbe profesorja Markovića o času in okolnostih njegovega bivanja v Berlinu.

Kdo je falsifikator?

O osebi, ki je falsificirala dokumente, krožijo najrazličnejše vesti. Najbolj verjetna je vest, ki smo jo mi priobčili že pred tednom, da je falsifikator avstrijski podanik Alfred Müller, ki so ga srbske oblasti že pred meseci prijele radi neke volunske afere. Po dolgotrajni preiskavi je bil Müller obtožen hudodelstva volunstva na korist Avstro-Ogrski. V preiskavi je priznal, da je volnil za Avstrijo, a je obenem naglašal, da je izročil avstrijskim oblastem stvari, ki bodo Avstriji več škodovala kakor koristile. Müller je bil obsojen v 15letno težko ječo. Srbska vlada bo sedaj uvedla novo preiskavo proti Müllerju, da dožene, ako je Müller tisti, ki je liferant Friedjungovih dokumentov.

Kakšen vtisk je napravil Dunaj na srbske svedoke?

V belgradskem »Novem Vremenu« čitamo intervju, ki ga je imel sotrudnik tega lista z bivšim ministrom Ljubomirom Davidovićem, ki se je vrnil z Dunaja, kjer je bil zaslisan kot priča v Friedjungovem procesu. Davidović, ki je sedaj podpredsednik srbske skupščine, se je izrazil o svojih vtiskih na Dunaju med drugim tako-le:

»Vtiski, ki smo jih prinesli z Dunaja, so zelo prijetni, prvič ker smo se prepričali, da smo storili svojo dolžnost, drugič pa, ker smo uvideli, da je sam naš pojav pred sodiščem dal novih moči hrabrim možem v hrvatsko - srbski koaliciji. Ti so nas sprejeli z izrazom zahvalnosti, dočim bi morali mi izrekatizahvalotem plemenitim boriteljem, ako uvažujemo težkoče njihove borbe in ako vidimo, s kakšnim dostojanstvom in samozatajevanjem se bore zoper spletke in intrige, ki so naperjene proti njihovi domovini.

Nas je že osebno spoznanje s temi možmi bogato odškodovalo za trudapolno vožnjo in za vse žrtve, zakaj po sestanku s člani hrvatsko - srbske koalicije smo se vračali domov ohrabljeni in v sreči s trdno vero v moč našega plemena in v njegovo boljšo bodočnost. S svojim bivanjem na Dunaju smo vobče zadovoljni. Vedeli smo, da ne gremo med prijatelje, a šli smo tja, da izpovemo resnico in da zahtevamo pravico. In na čast dunajskemu občinstvu bodi povedano, da so nas sprejeli vljudno kot parlamentarce, korektno in s primerno neke naivne radovednosti, ki Dunajčanom tako dobro pristojata in jim daje izraz dobrodušnosti in brezbriznosti.

Dnevne vesti.

+ **Krek ali Udržal?** Velikanska farbarija, ki so jo hoteli klerikalei uprizoriti, pripisujejo dr. Kreku vso zaslugo na premembni poslovniku, je vzela klaverno konce. Kdor se hoče prepričati, kako je stvar bila, naj le pogleda v katerikoli časopis, ki je poročal o sobotni seji poslanske zbornice, in spoznal bo ves klerikalni švindl. Krek je podal pač predlog na izpremembo poslovnika, ki je pa bil tako nespretno sestavljen, da ni hotel nihče zanj glasovati. Tedaj je prišel kot nekaj resilni angelj dr. Kramar in je spravil stvar v red. Pri meritornem glasovanju je Krekov predlog že ležal pod mizo in glasovalo se je samo o Kramarevem predlogu. Krek je svoj predlog umaknil, zakaj, če bi ga ne bil sam umaknil, bi se bilo moralo o njem glasovati, kar pa se ni zgodilo. V tem oziru je vsako prerokanje odveč, kajti stvar je jasna kakor beli dan in vse klerikalno zmerjanje nima drugega namena, kakor prikriti Krekovo blamažo. Preporno je sedaj še, kdo je duševni oče cele ideje. Slovenski klerikalei jo deklarirajo zase — tudi dr. Šusteršič zahteva svoj delež — češki agrarci pa zase. »Slovenec« pravi, da sta Šusteršič in Krek sprožila to stvar, glasilo čeških agrarcev »Venkov« pa piše, da je Udržal »pravim tvrdcem tohote protibotrskalnega taha.« Ker je

»Venkov« že v nedeljo opozoril, da je Udržal prav »Venkov« to celo stvar sprožil že 28. novembra, sta hitro pritekla Krek in Šusteršič in pravita, da sta imela to misel že dosti prej, že po leti. Razloček je ta, da je Udržal dokazal, da je to idejo v »Venkov« sprožil že 28. novembra, Krek in Šusteršič pa nimata nobenega dokaza, da sta že poleti na to stvar mislila. No, in kakor bi že tega ne bilo dosti, se oglašajo tudi socijalni demokratje in pravijo, »mi smo že veliko prej, kakor kdorkoli drugi silili na tako spremembo poslovnika« in ponosno dostavljajo »mi socijalni demokratje smo tisti, ki smo pomagali Kramarevemu predlogu do zmage, kar je mimogrede rečeno, tudi resnica.

+ **Klerikalni naši pedagogje.** Iz za meje štajersko - koroške se nam piše: Na Spodnjem Štajerskem so se duhovni z vso silo lotili naprednega učiteljstva ter v krščanski svoji ljubezni šuntajo ljudstvo proti njemu čes: Učiteljstvo je protiversko in bogsigavedi kakšno še! In ko so tako opravili po ovinkih človekoljubno delo, potem pa emfatično kriče na ves glas: Ljudstvo vas učitelje ne mara, ono nima do vas — zaupanja! Kdo pa je to ljudstvo?! To ste vi, gospodje v črni halji, vi, ki nosite kvarljiv glas o onih med prostih ljudi, ki se ravno za teh deco znojijo in pošteno trudijo... Vi zastupljate narod in neumiljeno obrekujete njega največje dobrotnike. A vi, črni trositelji raznih laži, sami ne storite svojih dolžnosti; vi utepate večidel vzvišene nauke našega Spasitelja otrokom »dobrega« našega ljudstva le s — palico. Glejteraje, da bodete vršili vi svojo dolžnost, nego da ne utemeljeno kradete čast ljudskim učiteljem ter jim otežujete že itak pretežaven posel med narodom.

+ **Dr. Gregor Zerjav** nas prosi, da konstatujemo, da je včerajšnje »Slovenčev« razmišljanje o nagibih, ki so privedli dr. Zerjava do izstopa iz izvrševalnega odbora narodno - napredne stranke, zlobno zavita tendenciozno in da je trditve, da bi kdo hotel pristopiti »S. L. S.«, nesramno skozinsko zlagano sumničnje.

+ **Proti odredbi škofa Nagla.** V Pazinu se je vršil minulo nedeljo — kakor smo že na kratko poročali — imponanten shod, ki se je razvil v veličastno manifestacijo v protest proti odredbi škofa Nagla, ki je dal izgnati slov. jezik iz istrskih cerkva. — Shod se je vršil v veliki dvorani »Narodnega doma«, ki je pa bila veliko premajhna za vse zborovalce. Govorili so poslanci: dr. Laginja, prof. Mandić, dr. Trinajstić in župan pazinski dr. Kurelić. — Od nasprotne strani je govoril in škofa zagovarjal župnik Krokec iz Starega Pazina. — Ali naletel je na grozovit odpor vsega ljudstva, tako, da ni mogel več govoriti dalje in da ga je moralo predsedstvo vzeti v svoje zaščite, ako ne, bi ga bilo razjarjeno ljudstvo vrglo iz dvorane. Ob viharjem odobravanju je bila sprejeta resolucija, v kateri se najenergičnejše protestira proti atentatu škofa Nagla na starodavno slovansko pravo v istrskih cerkvah. Proti je ob splošnem ogorenju in žvižganju množice glasoval le župnik Krokec in štirje njegovi pristaši.

+ **Promocija.** Danes je bil na dunajskem vseučilišču promoviran doktorjem prava g. Josip Regali, odvetniški kandidat in t. č. pravni praktikant pri dež. sodišču v Ljubljani.

+ **Imenovanje.** Tajnik deželne vlade, dr. Avgust vitez Banniza je imenovan za ministerjalnega tajnika v naučnem ministristvu. — Ministerjalni podtajnik v finančnem ministristvu, dr. Karel Šavnik je imenovan za ministerjalnega tajnika.

+ **Iz šolske službe.** Mesto na dopustu se nahajajočega Karla Povha pride v Leskovec kot supletinja učiteljska kandidatinja Viktorija Svetek. Pomožni učitelj v Zdihovem, Ivan Šumperer pride kot suplent v Travo, učiteljski kandidat Henrik vitez Turzanski kot suplent v Zdihovu.

— **Slovensko deželno gledališče.** Jutri, v četrtek, se poje za neparabonante Fallova opereta »Dolarska princesa« ter nastopi v njej kot debitantka gojenka ljubljanske »Glasbene Matic«, gđc. Ivanka Hrastova, hčerka vrlougledne obitelji. Gđc. Hrastova si je za svoj prvi nastop na gledaliških deskah izbrala simpatično vlogo Daisy. Na željo gđc. debitanke, ki razpolaga z lepoizgovornim glasom, se vrši predstava v narodnodobrodolne svrhe. — Prihodnja (sobota) večerna predstava se mora vršiti zopet za neparabonante, ker se uprizori dne 25. t. m. zvečer opera »Hoffmannove pripovedke«. — Predstava dne 26. t. m. se vrši za neparabonante. — Deset let deluje na slovenskem odru kot igralec in zadnjo dobo let kot vester režiser gosp. Hinko Nečič, ki je vedno jako marljiv, resen in ambiciozen člen naše drame. V priznanje njegove pridnosti in v izpodbudo drugim je dovolilo

ravnateljstvo g. Nučiču dne 20. t. m. zvečer častni večer ter bo igral g. Nučič glavno, naslovno vlogo v Jelenčevi drami »Erazem Predjamski«, ki je zelo efektivna in vseskozi zanimiva in zajeta iz domače zgodovine. — Za slovenske mladino se priredi dne 25. t. m. popoldne velika opretna pravljica »V božični noči«. Na to predstavo opozarjamo slovenske starše. Naj bi dobili slovenski otroci letos pod božično jelko tudi vstopnice za to krasno božično pravljico!

— **Slovensko gledališče.** Ethin Kristan ni samo socijalnodemokratičen gromovnik nego tudi nadarjen in simpatičen literat, ki se je s svojo »Ljubislavo« dobro upeljal v dramatično literaturo in je sedaj z novo dramo »Kato Vranković« stopil na oder. Snov tej sinoči vpriporjeni drami je zajeta iz hrvatskega življenja. V igri nam hoče pisatelj predočiti, kako ubije mladega ljudskega voditelja konflikt med njegovimi dolžnostmi napram narodu in med dolžnostmi napram očetu. Na kratko povedano je vsebina drami sledeča: Svetnik Vranković je svojega posinovljenca Kata vzgojil za vzornega poštenjaka, ki naj reši narod. Kato postane velik agitator in ljudski voditelj. Ko hoče svetnik Vranković iti v pokoj, da bi se pridružil opozicijskemu, mu njegov predstojnik Lajben grozi, da onemogoči njega in Kata s tem, da spravi v javnost, kako je stari Vranković po Lajbenovem ukazu uradno dovolil prodajo gozdov, s čimur je bila ljudstvu storjena škoda. Lajben izda to stvar Katu. Ta hoče najprej svojega adoptivnega očeta javno razkrinkati, ker sta mu resnica in ljudska korist čez vse. Zaročenka Kato, Slavka, se zavzame za starega Vrankovića, grozi Katu, da ga zapusti, če izvrši svoj namen, in ga opozarja, da ga je oče mogel vzgojiti in narediti za pravega moža le s tem, da si je ohranil službo in to z izpolnjevanjem dobljenih ukazov, naj so bili ljudstvu v korist ali ne. Kato pa izvaja iz tega, da je skriv očetovega dejanja, da ni več vreden biti ljudski voditelj in ker je tudi zaročenka zanj izgubljena, ga to popolnoma uniči, da se vsemu odpove. — Kristanova drama ima pred vsem napako, da se v njej premalo zgodi in vse preveč govori in dalje napako, da katastrofa ni zadostno motivirana. Zaradi tega, ker je oče otadnik izpolnil dobljen ukaz, ki je bil ljudstvu v škodo, vojak mora celo streljati, dasi ve, da ubije nedolžne ljudi — zato Katu pač ni bilo treba obupati. Odlikujejo pa dramo lepa dikičja in zanimive sentence, zlasti o dolžnostih napram narodu in domovini. Prvi dve dejanji sta občinstvo zanimali, tretje dejanje pa je razočaralo. Predstava je bila zelo skrbno pripravljena. Izmed vsega osebja je na prvem mestu imenovati g. Bohuslava, ki je bil v igri in v maski, v vsem govorjenju, dejanju in nehanju res izborn in ki sme biti na svoj uspeh ponosen. G. Nučič je spretno in zmagovito obvladal vlogo Kata Vrankovića. Zelo interesantno je izvedla g. Borštnikova vloga strastno zaljubljene Lajbenove hčere, gđc. Winterova pa je bila udana, ljubeča, a tudi ponosna zaročenka. Vse priznanje gre tudi gg. Verovšku, Bukšku, Danilu, Skrbišku, Moleku in Gromu. Sploh se je vse oboje potrudilo, da dobro izpolni svoje dolžnosti. Avtor je bil po drugem dejanju poklican na oder in mu je občinstvo z burnim aplavzom izrazilo svoje priznanje. Gledališče ni bilo nič posebno obiskano.

— **Slovenske Matic« 169.** obdobja seja bo v sredo, 22. t. m., ob pol 6. zvečer.

— **Narodnonapredne dame** za ubožne otroke. Kakor vsako leto, začeni od leta 1865, tako so slovenske dame, na čelu jim gospa Franja dr. Tavčarjeva — ta izgled dobrotljivosti, ki je otrla že toliko solza — tudi letos priredile obdaritev ubožnih otrok. Celih 44 let že opravljajo narodne dame to res krščansko delo usmiljenja in človekoljubja. Že tri leta se vrši to obdarjenje čisto na tihem. Narodne dame so opustile vsako javno razdelitev božičnih daril, ker ne marajo svoje dobrotljivosti nositi na trg in ker ne marajo otrokom vsiljevati hvaležnosti. Spoznanje, da je pravi in resnični dobrotnik tisti, ki ne vpraša za nobeno hvaležnost, je vodilo narodnonapredne dame, da so odpravile javno obdarovanje. Mi pa si štejemo v dolžnost zabeležiti tudi letošnje obdarovanje ubožnih otrok. Obdarovanih je bilo 230 otrok z obuvami, oblačili, pecivom itd. 230 otrok tako obdarovati, to ni mala stvar. Treba je za to dobrosrčnosti in darežljivosti in to so posvečile vse dame, ki so se posvetile temu človekoljubnemu delu. Mi pa smo ponosni, da je to delo narodnonaprednih dam, katerim bodi tem potom izrečena zahvala in srčno priznanje na njih poštrevolnosti in dobrotljivosti.

— **Silvestrov večer.** Telovadno društvo »Sokole« v Ljubljani priredi

v petek, dne 31. decembra, obhajna Silvestrov večer. Spored tega večera, ki bo poleg koncerta »Slovenske Filharmonije« obsegal še druge raznovrstne točke in bo končan s plesom, priobčimo v celoti kasneje.

— **Politično in prosvetno društvo za Krakovo in Trnovo** priredi lo je pretečeno nedeljo 19. t. m. popoldne v gostilniških prostorih g. A. Steinerja na Opekarski cesti svoje letošnje prvo predavanje, ki je privabilo jako lepo število domačinov v prijazne in priprave prostore omenjenega lokala. Predaval je društveni predsednik g. A. Sič o jako zanimivem predmetu »O razsvetljavi«, ter je v poljudni, a jako izbrani in z različnimi poizkusi prepleteni razpravi podal v skoro nad eno uro trajajočem predavanju lepo sliko razvoja razsvetljave od početka do vsine, na kateri se nahaja dandanes. — Počel je predavatelj z prazgodovinskim človekom, ki je spoznal lastnost in učinek ognja le potom naravnih sil — potom bliska in strele — in ki je bil v svojem eksistenčnem boju primoran, si prilastiti te lastnosti v svojo uporabo ter je s pomočjo drgnjenja, vrtnjanja in trenja, dalje s pomočjo kresilnega kamna napravil ogenj, oziroma razsvetljeval svoje primitivne prebivalne prostore. S pomočjo trsek, ki jih je utikal v razpoke in drugo si je človek razsvetljeval potem svoje prostore od najstarejše dobe deloma celo do danes in velike trske, prirejene v baklje ter v to svrhu pomočene v smolo so nekaj pričetek javne razsvetljave, v kakoršni podobi jo je dobil šele pred kakimi 400 leti tudi Pariz. Spoznal je pa človek, da tudi sad drevja in rastlin vsebuje toliščo — oljkino ali repično olje — ki je gorljivo in trska ali pa predvno mu je nadomestovalo stenj. Tako so že stari Rimljani uporabljali oljkino olje, da so polnili svoje leščerbe. S tem da so namakali stržen v olje, ter porabljali tako preprano tvarino za razsvetljavo pri pogrebih, se je dobila povodna misel za napravo sveč. Sveče so pozneje napravljali tudi iz voska in loja. Pri razkrojevanju loja se je iznašel stearin in vsebina glave glavača je dala tudi gorljivo toliščo spermacet. Oboje izvrstno sredstvo za vžigavanje sveč. — Vzporodno z napredkom razsvetljave se je leta vpeljavala tudi kot javna razsvetljava in tako je dobil Dunaj dne 5. junija 688 prvič javno razsvetljavo in sicer je služila v to toliščo, pozneje mešana z oljem oziroma samo olje. — Največji preobrat v razvoju razsvetljave so pa ustvarili Američani s tem, da so našli kameno olje ali petrolej, katerega so kemično očiščenega uvedli kakor gorivo. Poznali so pa kameno olje že tudi Grki in Rimljani, ki so ga prilivali oljkinemu in repičnemu olju. Popolnila se je ta iznajdba z konstrukcijo cilindra in imamo se sedaj to napravo splošno v porabi. — G. predavatelj je pri tej točki dajal zanimive in koristne podatke o ravnanju z petrolejnimi svetilnicami. — Leta 1820, so na Angleskem, a leta 840. tudi na Dunaju uvedli plinovo razsvetljavo, kateri je dobila l. 1891. po iznajdbi Amerjevih nastavkov za splošno razsvetljavo posebno velikanski pomen. Američan Edison je napravil električne žarnice in iznajdba acetilenovega plina 1895. leta je za enkrat zaključila razvoj razsvetljave, katero pa neumorno delujoči človeški duh gotovo še z nepričakovanimi sredstvi pomnoži. Z vslikom, da naj moč človeškega duha, ki je posebno v zadnjih stoletjih tako uspešno deloval, da je premagoval temo, istotako s svojo pretvarjajočo silo ponese tudi duševno svetlobo in prosveto v sleherni koč našega milega naroda, je g. predavatelj zaključil zanimivo in poučno predavanje. — V toplih besedah se mu je nato zahvalil v imenu poslušalcev g. Bučar. — G. predsednik Sič je končno napovedal, da se vrši prihodnje predavanje na dan Sv. treh kraljev o »Emonik in sicer predava g. obč. svetnik Róthl, h kateremu se vsi prijatelji in somišljeniki uljudno vabijo in je posebno povdarjal željo, da naj se teh družstvenih predavanj v kolikor moč najboljše število udeležijo tudi njihovi družinski udje, ker so predavanja namenjena najširšim slojem in le na ta način zamore društvo izvrševati tudi ono veto nalogo, katera mu je zastavljena že v geslu kakor prosvetnemu društvu.

— **Nadžestvo zadruge krojačev, krojačie itd.** v Ljubljani naznanja svojim cenjenim članom in članicam, da se vrši prihodnja preiskunja za vaje, vaje, vaje in pomočnike od 16.—18. januarja 1910 dopoldne v obrtni šoli. Kolka proste prošnje za pripustitev k skušnji je vložiti pravčasno pri načelstvu zadruge krojačev, ker se na prepozno došlo prošnje načelstvo ne more ozirati.

— **Kolinska tovarna** se je te dni preselila v svoje novo, popolnoma moderno urejeno poslopje na Martinov cesti. Novo poslopje v zdravstvenem, tehničnem in tudi estetičnem pogledu zadostuje celo najstrož-

zum zahtevam; smelo lahko trdimo, da tako praktično in krasno urejena tovarnišnega posloplja ni daleč na okoli. V novem posloplju se bo Kolinska tovarna šele mogla razviti do tiste popolnosti, po kateri stremi sama. Da se to zgodi čim prej, je seveda treba, da slovensko občinstvo vedno in povsod pri nakupovanju podpira to izključno slovansko podjetje.

Iz Šmartna pri Litiji. Tukajšnje bralno društvo priredi Silvestrov večer svojim članom in prijateljem društva v gostilni g. Iv. Robavs. Dne 9. januarja 1910 pa se vrši občni zbor tega društva ob 3. uri popoldne v gostilni g. Ig. Zoreta v Črnuem potoku. Za prekršično društvo je v zadnjem času obče zanimanje, tembolj, ker so v prihodnem letu pomnožili vrsto različnih naprednih časopisov za katere se zlasti mladi naraščaj zelo zanima. Ljudstvo čim dalje bolj spoznava kako koristno je vsestransko čtivo, s katerim se duševno obzorje širi in bistri. — Zatorej na delo rodoljubi in podpirajte društvo, katerega namen je napredek in prósveča.

Povoden v bistrski dolini. Vsled neprestanih nalivov so Bistrica in vsi potoki in hudourniki in kamniškem okraju silno narasli ter izstopili iz svojih strug. Okrog Domžal in Trzina je bilo včeraj vse polje pod vodo. Voda je preplavila cesto in železniški tir. Na cesti je stala voda visoko do kolena. Kamniški večerni vlak ni mogel priti do Trzina in se je moral vrniti v Domžale. Škoda, ki jo je povzročila povodenj, je ogromna, a se sedaj še ne da natančno dognati.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Škofljico, vprizori v nedeljo 26. decembra 1909 (na Sv. Štefana dan) v steklenem salonu g. Ogorelea, zopet burko. Oče so rekli, da le z živo sliko. Rodoljubi se vabijo na mnogostevilno udeležbo, da pripomorejo mladi podružnici, da zamore odgovorjati zahtevam ki se stavijo na njo.

Iz Notranjih Gor pri Brezovici. Nekaj dopisnik je dvakrat v »Slovenec«, napadel v Brezovici na novo nastavljen pošto uradništvo na upravn zloben način. Ker sem pa podpisani iz gotovega vira izvedel, da me ne le pošto uradništvo, temveč tudi drugi Brezovčanje sumničijo, da sem jaz ona dva dopisa skrpal, zato ne morem molčati, prvič radi svoje osebe, tem manj pa radi poštne uradništva. Da bi jaz kateremu rekel, da ne dobivam vedno vseh dopisov in pisem, bodisi osebnih ali uradnih, bi lagal, ravno tako, kot je dopisnik, ko je pisal v »Slovenec«, kako neredno se zdaj pisma dobivajo. Gotovo nima drugega dela, kot obrekovati vse one, ki se z njim ne strinjajo; je morebiti to njegov »kšeft«! V Notranjih Goricah pa ni le občinski urad, temveč vsi vaščanje so s pošto popolnoma zadovoljni, ker ne dobivamo pisma samo redno, temveč še izvanredno, to je še ob nedeljah. Pošto upravnštvo pa opozarjamo, da se naj varuje onih netopirjev, ki le temo ljubijo, po dnevu pa Bogu čas krajejo in lenobo pasejo. Iz njih del jih boste spoznali. — Ivan Kušar, kmet.

Gasilno društvo v Vipavi ima svoj občni zbor letos dne 31. grudnia zvečer ob 7. uri v društvenem prostoru. Po obnem zboru priredi pa gasilno društvo v hotelu »Adrij« zabavni večer. Igralo se bode šaljivo igr »Za letoviš«. Gostje dobrodošli!

Javno stranišče v Idriji še vedno moti spanje idrijskemu Oswaldu, ki pač ne more izpušiti najmanjše prilike, da ne bi smisel svojega nasprotnika in grdo zavijal v vsaki zadevi. Mi vstrajamo še danes na svojem stališču in se nam res ni treba bati tožbe. Na dotičnem svetu je bila občina popolnoma opravičena postaviti javno stranišče (res privata, sed usui publico destinata). Tudi je občina dobila oblastveno stavbno dovoljenje. V tem pogledu se županu pač ni bati javnega zasmeha. Storil je samo to, kar je sklenil občinski odbor in priporočil stavbni odsek; prvi bo imel v tej zadevi tudi končno besedo! Toliko Oswaldu na znanje na njegovo škodoželjno zasmehovanje, vredno edino njega samega!

Nesreča v šoli. Iz Cerkelj pri Krškem se nam piše: Dne 20. decembra sta prišli zjutraj ob 7/4 na 7. deklici v šolo. Da si preženeta čas do osmih, brisali sta tablo. Tabla pa je bila slabo k steni pribita in vse, to je obe tabli in ogrodje, se je nagnilo in padlo naprej. Ena izmed deklic je prišla med oder in tablo, ter ostala nepoškodovana. Drugo pa je tablin rob zajel ravno za vrat, ter jo pritisnil ob zobe klopi, da je bila takoj mrtva. Zlomilo ji je desno roko in ključnico, mogoče tudi tilnik. Vsi rešili pomoči niso nič pomagali. Vse je jokalo okrog nesrečne deklice. Nastane pa vprašanje, kdo je kriv? Prva krivda zadane pač starše, zakaj puste svoje otroke v šolo tako zgodaj, celo uro in še en četrt pred poukom. Imajo pa to slabo navado, da seženejo

otroke zjutraj k mami, ki mine ob 7/4 na 7. in takoj hočejo otroci v šolo. Če jim gospod nadučitelj ne odpre, pa grozijo starši, da so oni šolo plačali in on mora pustiti otroke noter, če oni zahtevajo. Kaj je treba ubogim otrokom zjutraj k mami in so potem celo dopoldne brez zajutрка? Druga krivda pa pade na krajni šolski svet, ki ne pregleda, jeli je vse trdno. Parkrat se je tabla že nagnila, a vselej jo je obdržala gđ. učiteljica, a 20. t. m. ni bilo nikogar. Pravzaprav je to še sreča v nesreči, da se ni to zgodilo med poukom. Kolikim bi lahko pobila ta kolosalna in nerodna tabla čepine. Dosedaj se še ni v onem razredu ničesar premaknilo, mora priti preje orožništvo, da popiše stvar. Drugače si znajo ljudje reči, da so učitelji krivi takih in enakih nesreč. Drugim šolam naj to služi v poduk.

Iz Hrastnika se nam piše: Od kar je sprejela naša nemškutarija Logarjevega Lojzeka ter dično njegovo sestro med sebe, hodi Lojzek grozno pokonci. Napihuje se kot žaba, govori najraje nemško, škoda samo, da ne zna — pozdravlja z »Kut morgn« ter zabavlja na te salamske Slovence, da se vse kadi. Baje trdi, da ni v celem Hrastniku nobenega pravega Slovence, »ker ni nobeden toliko študiral, da bi znal prav slovensko«. Sodi namreč Lojzek vse Hrastničane po sebi. Sam seveda ne zna ne slovensko, še manj pa nemško. Radovedni smo na obraze naše nemškutarije, kadar zaide Lojzek med nje. To se muza, kadar Lojzek katero pogrunta. Reče ne opazi, kako ga ti ljudje izrabljajo, da ga vabijo k sebi le zato, da volji, kadar treba z njimi, a ne za to, ker bi ga, če bi ne bil med njimi — pogrešali. Sicer je pa gotovo, da niso z Logarjem Lojzecom Nemci prav nič pridobili, Slovenci pa še manj kaj izgubili. — Kakšno mnenje imajo o sebi otroci, ki obiskujejo šulferajnsko šolo, kaže naslednji dogodek. Malega fanteka, sina gštilničarja in turnarja B. praša nek gospod: »No kaj pa ti Nemeč?« Fantek pa se moško odreže: »Saj jaz nisem Nemeč, jaz sem nemečur!« Brez komentarja.

Povodenj v Celju. Savinja je narasla skoro za 4 metre in je izstopila ponekod iz bregov. V Celju je poplavljeni mestni park in v viliem okraju tri ceste; tudi slavnostni travnik je pod vodo. V plinarni dela požarna bramba na svo moč, da prepreči, da ne pride voda v peči. Tudi okolica celjska je pod vodo.

Mutasta svinja. V radgonski okolici so ponoči tatovi nekemu kmetu pred svinjakom zaklali svinjo ter jo odnesli neznano kam. Tatovi so delali tako previdno, da jih ni nihče čul, četudi so bili vsi domači po koncu.

Pri občinskih volitvah v Žreleu na Koroškem so zmagali nemški nacionalci.

Zastrupil se in umrl po — ne — previdnosti. V ponedeljek popoldne je prišel 31letni Pavel Benčič, stanujoč v ulici Della Pietà št. 8 v Trstu, nekoliko vinjen in ob enem od dela truden domov in se takoj odpravil spat. Čez nekoliko časa zasliši njegova soproga neko vzdihovanje iz spalne sobe. Hiti pogledat, in vidi, da ima mož okoli ust polno pen in da se zvija v grozljivih mukah. Takoj teče po zdravniku na zdravniško postajo, ki je, prišedši k Benčiču, konstatiral, da je bil raztopljen karbolno kislino. Hotel mu je izprati želodec, a nesrečnik mu je v rokah umrl. Poizvedovanje policije je dognalo, da je Benčič, hoteč piti vodo, iz neprevidnosti pograbil za steklenico, napolnjeno s karbolno kislino, ki je bila pripravljena za neko desinficiranje in izpil precej strupene tekočine.

Poskušen samomor. V soboto zvečer se je vrغل 18 letni sin vit. Richarda Fischerja, podravatelja kreditnega zavoda v Trstu, na prvaški postaji pred brzovlak. Snežni plug stroja ga je pa vrغل ven s tira tako, da je zadobil teško poškodbo na desni roki. Strojovodja je opazil nesrečo ter takoj ustavil vlak. Ranjenca so položili v kupe 2. razreda ter ga pripeljali v Trst. Pozvani zdravniki so uvideli, da se mora ranjencu roka odrezati, kar se je tudi takoj zgodilo. Ko je prišla mati v bolnišnico, se je ob pogledu na svojega nesrečnega sina onesvestila. Pridržali so tudi njo v bolnišnici. Oče je nekje izven Trsta. Radi malenkostnega vzroka, dobil je namreč kot dijak državne gimnazije slab red, ter ostane vsled poskušene samomora Fischer celo svoje življenje pohabljenec. — Včerašnji listi poročajo, da je šestdesetlet Fischer že umrl.

S sirenskim glasovi vabi klerikalna »Straža« slovenske trgovce v svoj tabor. Med drugim obeta trgovcem, da jih bo vedno branilo »naše krščansko ljudstvo«. Koliko je vredna ta bramba, naši trgovci prav dobro vedo, saj slišijo dan na dan iz ust našega dobrega ljudstva besede: »Men' je pa vse glih, Neme al' Slovenc.« »Straža« priporoča, naj bi se

kmetovalec in trgovec strušili v enotno ves, katere ne bi uničil nasprotni val. Da so to samo lepe besede, s katerimi se hoče privabiti politično nezakusne trgovce pod klerikalno jebotstvo, o tem je prepričan vsak samostojno misleč trgovec. Trgovci tudi vedo, da imajo proti sebi en sam »nasprotni val«, in to je klerikalizem s svojimi organizacijami. Saj še ni tako dolgo, ko so skušali klerikalci uničiti vse narodne trgovce, zdaj pa kar naenkrat čutijo ljubezen do njih. Toda s to kupčijo ne bo nič, hinavei, kajti naši trgovci so možje, ki znajo sami misliti; to niso čreda backov, ki so dali svojo pamet v namem gospodu iz farovža!

Draginja. Iz Celoveca se poroča, da zahtevajo mlekarice za liter mleka 36 do 40 vinarjev. Eno jajce stane 14 do 16 vinarjev. Kmetice pa prodajajo tudi jajca, o katerih vedo, da so že gnile. — Klerikalni listi, ki se sicer kmetom vedno prilizujejo sami pišejo, da so to skrajno nezdrave in naravnost nesramne cene.

Slovenci na Tridentinskem. Ni jih mnogo, naših rojakov, ki jih je usoda zanesla v italijanski del tirolske dežele. Slovenci na Tridentinskem žive razstreseni po različnih krajih, toda veže jih domovinska ljubezen in narodna zavednost in v tem znamenju so se zbrali 19. t. m. vsi v Mezzolombardu na prvem sestanku Slovencev na Tridentinskem, kjer so se dogovorili, da bodo med seboj v stalni zvezi in večkrat prirejali take shode iz katerih naj se porodi nekaj klub. Temu bo namen, gojiti slovensko zavednost vseh članov in pobirati prilžnost, da pridejo v stalno dotiko z rojaki, obraniti slovensko narodno zavednost vseh članov in pobirati prispevke za vrlo družbo sv. Cirila in Metoda. Takoj na prvem sestanku se je nabralo zanj 31 K. Vesel je bil ta večer in ko so se udeležniki razšli, je prvi na kolodvoru zadonela prekrasna pesem: Lepa naša domovina!

Velika tatvina v Varaždinu. V noči od 3. na 4. t. m. so vlomili do sedaj še neznani tatovi v prodajalno prodajalec drobnarije Lavoslava Kleina v Biskupsko ulico št. 51 v Varaždinu ter vzeli in odnesli seboj veliko množino blaga. Pred tem, okoli pol 11. bili so zlikovci v Sv. Ilji, kjer so hoteli na škodo seljaka Stefana Juraka ukrasti svinjo, a ta jih je s streljanjem preplašil, da so pobegnili. Po tem — nekoliko pred polnočjo — vlomili so v poslopje kr. banskega svetnika pl. Beloševiča na Banjščini. Tu so odnesli 1 samokres, nekaj drobiža in nekaj perila. Od tu so šli k prodajalcu drobnarije Valentinu Kezele v Kujegineu Gor. 125, kamor so prišli prilično po polnoči. Tam so vzeli iz sosednje kolnice kovača Franja Žganca oje in so s tem ojem izdrli železni drog iz okna prodajalne Kezela. Ker se je ta prebudit in so zlikovci to opazili, so pobegnili. Sedaj so se napotili do Josipe, vdove Gasparac (Turčin, na cesti Varaždin-Zagreb), kjer so prebili vrata prodajalne, razbili oba okna prodajalne in okno gostilne, vlomili notri in iz prodajalne odnesli kavo, 30 kron drobiža, par škatlic cigaret (Hölgyl), smotke, 2 bali prostega tobaka, 2 križavska srebrnika. Pri vseh teh vlomih posluževali so se jelševih kolov in dleta, ki so jih našli pri Beloševiču. Po številu teh kolov in po navedbi vdove Gasparac in njenih otrok Neže Kezele, Valentina Horvat iz Sv. Ilje ter Jurija Kosa iz Varaždina, ki so jih deloma videli pri delu in slišali razgovorjati, bilo jih je vsega 4 do 5 oseb, od teh dva mladeniča in dva do trije stareji, ali vendar še v moški dobi. Bili so bosonogi, a nekateri so imeli s cunjami ovite noge. Po opisu soč, so bili cigani. Eden od vlomilcev je ranjen na roki, kakor se sodi po znakih, ki so se našli na oknu pri Gasparcu. Od najdene svote se obljubuje 10% nagrade. Razun tega obeta se onemu, ki bi nudil kake podatke, ki bi omogočili izsleditev zlikovcev, nagrade sto kron, ki se pa po okolnostih tudi zviša na 200 K. V interesu občene varnosti je, da p. n. občinstvo živo zasleduje zlikovce in da gre v tej smeri oblastvom na roko.

Cena milu se je vsled zvišanih cen vegetabilnega olja dvignila za 4 do 6 K pri vseh vrstah, začeni od 18. t. m.

Zaklalo se je v mestni klavnici od 5. do 12. decembra t. l. 91 volov, 9 krav, 3 biki, 331 prašičev, 129 telet, 18 kostrunov in 17 kozličev. — Upeljalo se je 16 zaklanih prašičev, 15 zakanih telet in 252 kg mesa.

Elektro-Radiograf »Ideal« na Franca Jožefa cesti pri pošti ima od srede, dne 22. do četrta, dne 23. decembra 1909 sledeči spored: Vaški doživljaji. (Po naravi.) Izreden dvojboj. (Komično.) Afričanski Pompeji. (Naravni posnetek.) V petek ni predstave. V soboto (božični praznik) nov zanimiv spored. — Lily Boheme. (Drama.) Resen fantič. (Komično.)

Prvi kinematograf »Pathe«, prej »Edison«, Dunajska cesta št. 22, na-

sproti kavarni »Europa«, ima od srede, dne 22. do četrta, dne 23. decembra: Obleganje utrd okrog Port Arturja. (Po naravi.) Nesreča v gorah. (Drama.) Veliki požar v Parizu. (Po naravi.) Kopniški stotnik. (Doživljaji) čevljarja Voigta na Nemškem.) Radovedna hišna. (Komično.)

K aretaciji znanega vaganta Jakoba Isteniča iz logaškega okraja, o katerem smo že v ponedeljek poročali, da je ukradel v Strelški ulici neki perici moško srajco, se nam poroča, da je to pravi tip delomržeža in malopridneža. Ko je bil prijet v neki tukajšnji zganjariji in priveden na osrednjega stražnico, je tam simuliral epilepsijo in ko je uvidel, da ga to ne reši, se je nalašč napravil tako pijanega, da so ga morali v policijski zapor prenesti kakor pravega pijunca. Drugi dan se je Isteniču povedalo, da pride zaradi tega k okrajnemu sodišču. To mu pa absolutno ni ugajalo, temveč je želel še višje. Dejal je, da hoče prestatati celo letošnjo zimo v zaporu ter pri tem zagrešil hudodelstvo žaljenja Nj. Veličanstva, vsled česar so ga oddali deželnemu sodišču, kjer bode prezimil.

Prijet uzmovilec. Vrtnarskemu pomočniku Valentinu Vidmarju je minuli teden izginil iz odklenjene omare znesek 40 K. Tatvina so sumili hlapca Frana Brunška iz litijskega okraja, kateri je bil zaradi enakih deliktov že predkaznovan ter ga je policija na podlagi danih indicij tudi aretovala. Osumljenec je imel ri sebi še 24 K 11 vin.

Premeteno sleparico z magarinom. Tržno nadzorstvo je zasledilo Marijo Kušarjevo iz Dola pri Medvohah, da je prodajala po Ljubljani delj časa margarin za pristno surovo maslo. Zadnji teden ga je pripeljala v Ljubljano 300 kg. Trgovci so se kar trgli za njeno »kmetško« surovo maslo.

Mestna posredovalnica za delo in službe bo jutri popoldne in v petek dopoldne radi snaženja uradnih prostorov za stranke zaprta.

Voda na Barju je danes zjutraj še vedno naraščala. Hiša št. 21 na Illovi je v vodi in je morala reševalna akcija tam stanujočo Marjeto Čeponovo s petimi otroci danes opoldne rešiti iz nevarnosti. Mestni magistrat je poslal včeraj in danes rešilne čolne na pomoč Barjanom.

S ceste. Ko je predvčeršnjem zvečer 37letni hlapec Jožef Verhovec iz Pohorgradca pijan peljal z dvema konjema voz premoaga po Prešernovi ulici, je z bičem neusmiljeno pretepaval konje in poleg tega zadel še več mimoidoših oseb. Ko ga je policijski stražnik posvaril, je postal še surovejši, na kar mu je stražnik napovedal aretacijo. Verhovec je na to popustil voz in zbežal proti Dunajski cesti, kjer ga je ustavil drugi stražnik, katerega pa je sunil od sebe. Vjela sta ga slednjič v Selenburgovi ulici in odvedla v zapor. Verhovec je bil zaradi hudodelstva goljufije že predkaznovan ter se je izročil deželnemu sodišču.

Delavsko gibanje. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 30 Hrvatov in 25 Macedoncev. Iz Amerike se je pripeljalo 36 Slovencev in Hrvatov.

Izgubljeno in najdeno. Krojaški vajenec Ivan Kolar je izgubil 5 K denarja. Delavka Uršula Breskvarjeva je izgubila rjavo denarnico, v kateri je bil zlat za 10 K in nekaj drobiža. Železniški delavec Franc Videnič je našel dva metra dolgo verigo.

Kina-Serravallo v luči znanosti. Današnji številki je priložena okrožnica lekarnarja Piccolija v Ljubljani, ki jo priporočamo našim čitateljem v pregled.

Friedjungov proces.

Včerašnja »N. Fr. Pr.« prijavlja v poročilu o Friedjungovem procesu tudi sodbo izvedencev prof. Rešetarja in dr. Krausa. Navzlic gorostasnim tiskovnim pomotam v »N. Fr. Presse« se nam je pri čitanju tega izvedeniškega mnenja kar zasvetilo. Rešetar in Kraus pravita, da pisec dokumentov ne zna dobro in ortografično srbski in prof. Rešetar je izjavil, da pisec, če je diplomat, ni Srb. Med jezikovnimi in pravopisnimi napakami, ki sta jih konstatirala Rešetar in Kraus, sta dve, ki sta tako čisto slovenski, da jih ni mogel nihče drug napraviti, kakor kak Slovenec. Pri tem se nič ne oziramo na to, da je po Levčevem pravopisu pravilna oblika »Koalicija« in »Austrionij«, dočim je po srbskem pravopisu napačna. Toda samo Slovenec je mogel rabiti obliko »izčektivati« namesto srbskega »izčektivati« in obliko »poslanec« namesto »poslanici«. Obe te po srbskem jeziku in pravopisu napačni obliki sta pristnoslovenski in spadata v tisto kategorijo napak, ki jih delajo Slovenci prav pogosto, kadar govorijo ali pišejo srbski ali hrvaški. Rešetar in Kraus tega nista zapažila, ker je prvi Dalmatinec, drugi pa Slavonec.

Ali se je spričo temu čuditi, da nam je prišel na misel Slovenec Mesar, ki je sedaj kot avstrijski vohun v Šabcu v Srbiji v preiskovalnem zaporu in ki je lansko leto, ko se je več mesecev s svojo ljubimko mudil v Ljubljani, vzbujal s svojo razpisnostjo občno pozornost?

Telefonska in brzovjavna poročila.

Državni zbor.

Dunaj, 22. decembra. Poslanska zbornica je danes dobro obiskana. Po dvehurni razpravi je zbornica z 246 proti 202 glasom sprejela proračunski provizorij. Opažalo se je, da je tudi vseh pet čeških tajnih svetnikov (Pacak, Foit, Fiedler, Prašek in Začek) glasovalo proti proračunu. Glasovalo se proti proračunu: vse stranke »Slovenske Enote«, Malorusi in Socijalni demokratje, Dalmatinci so se absentirali.

Dunaj, 22. decembra. Med današnjo razpravo o spiritovem kontingentu, ki je sledila razpravi o proračunskem provizoriju, so naenkrat vsi Poljaki zapustili zbornico. S to secesijo so demonstrirali proti predsedniku Pattaiju, ki je neko že odklonjeno resolucijo dal še enkrat na glasovanje, na kar je bila sprejeta. Ko je zbornica potem razpravljala o neklih davčnih popustih, sta dva natakarka vrgla z galerije kakih 200 letakov v zbornico. Ti črnoobrobjeni letaki z napisom »Umor in smrt« obsegajo pritožbo natakarkov in markerjev, da jim gospodarji ne dajo nikdar potrebnega počitka, vsled česar umirajo za tuberkulozo. Omenjena natakarka sta bila izročena policiji. Na vrsto prideta danes še dve predlogi: zakon o kreditu 54 milijonov, ki jih dobe agrarci za povzdigo živinoreje in pooblastilni zakon, s katerim bo mogoče skleniti trgovske pogodbe z Rumunijo, Turčijo, Srbijo, Bolgarsko, Črno goro in Argentino. Agrarci bodo zahtevali glasovanje po imenih. Seja bo trajala še dolgo, a vsekako je to zadnja predbožična seja poslanske zbornice.

Važna razzsodba.

Dunaj, 22. decembra. Danes je upravno sodišče razsodilo, da so občinski zastopi upravičeni naročavati časopise na občinske stroške.

Konec Friedjungovega procesa.

Dunaj, 22. decembra. Proces srbsko - hrvatske koalicije proti dr. Friedjungu je končan. Ko so se včeraj pogajanja razbila, je posegel vmes bivši minister dr. Baernreither, ki je sodnemu predsedniku naznanil, da ima od višje strani naročilo poskusiti, da se doseže sporazum. Najprej se je obrnil do Supila in ga prosil, naj porabi ves svoj vpliv na koalicijo, da bi se ta zadovoljila z Friedjungom ne preveč ponižujočo častno izjavo, da bi ne bili kompromitirani tisti visoki krogi, o katerih je Friedjung zatrjeval, da so mu dali falsificirane dokumente. Baernreither je pri ti priliki tudi dal razumeti, da bi imela taka poravnava ugodne posledice za razmere na Hrvatskem. S posredovanjem Supila so potem obravnavali z Baernreitherjem bivši ban grof Pajačević, bivši sekcijski šef Nikolić, predsednik dež. zbora hrvaškega dr. Medaković pa Supilo sam in se je naposled doseglja poravnava. Friedjung je podal danes izjavo, v kateri priznava, da so dokumenti glede prof. Markovića falsificirani in izjavlja, da vsled tega dvomi tudi o pristnosti vseh drugih dokumentov dostavlja pa, da ga je pri njegovem nastopu zoper koalicijo vodila samo skrb za blagor države. Koalicija se je izrekla s tako izjavo zadovoljena, ker se zadostuje, da se približe dejstvo in prizna neutemeljenost vseh obdolžitev. Na kako izjavo od strani klerikalne »Reichspost« koalicija ni reflektirala.

Bolgarska vlada za vseslovenski kongres.

Sofija 22. decembra. Kakor je znano, se imajo 1. 1910. vršiti tu v Sofiji vseslovenski kongres, kongres slovenskih zdravnikov in vseslovenski časnikiški kongres. Za prireditve obeh kongresih je določila mestna občina že 50.000 levov. Sedaj je tudi bolgarska vlada sama v isto svrhu nakazala 50.000 levov. Vse kaže torej na to, da bo sofijska slovenska manifestacija najsijajnejša, kar jih je kdaj priredilo slovanstvo.

Atentat na rumunjskega ministrskega predsednika.

Bukarešta 22. decembra. Zdravstveno stanje vsled atentata ranjenega ministrskega predsednika je zadovoljivo. Napadalec, ki je nanj streljal, je neki železničar. Pravi, da je storil atentat, da bi se maščeval, ker je ministrski predsednik neusmiljeno preganjal železničarske organizacije in tudi njega spravil ob službo.

Rnjizevnost.

— Jakoba Aleševca izbrani spisi. Priredil Jožef Vole. I. zvezek. Kako sem se jaz likal. I. del. Založila Katoliška Bukvarna. Cena brošure 1 K 20 v, vez. 2 K.

— »Dr. Havass Rezzo«: A magyar birodalom Közjogi térképe — državopravni zemljevid ugarskog kraljevstva. To je naslov zemljevidu, na katerem so Hrvatska in Slavonija, Bosna, Hercegovina in Dalmacija označene kot deli Ogrske. Cena 2 kroni.

— »Mala knjižnica«, ki jo od novega leta sem izdaja dr. Gj. Basariček ima nalogo, podajati občerazumljiva tolmačenja različnih na Hrvatskem veljanih zakonov ter nauke o prosveti, narodnem gospodarstvu itd. Vsak mesec izide ena knjiga, obsegajoča 32 strani. Doslej je izšlo šest knjižic o različnih zakonih in šest o različnih drugih predmetih. Posebno zanimivi tudi za nas sta knjižici »Narodni pokret u Hrvatskoj« v prvi polovici 19. stoletja in knjižica »O pučkoj prosvjeti u Daneskoj«. Naročnina za celo leto velja 2 kroni — posamični snopiči pa so po 30 v. Naročnino je pošiljati na adresu dr. Gj. Basariček, Zagreb, Josipovac št. 11.

Mnogostranska poraba. Gotovo ni domaćega zdravila, katero se da tako mnogostransko porabiti, nego »Mollo-vo francosko žganje in soli«, ki je takisto bolesto utešujoče, ako se namaže z njim, kadar koga trga, kako to zdravilo vpliva na mišice in živce krepljeno in je zatorej dobro, da se priliva kopelimi. Steklenica K 1.90. Po poštnem povzetju pošilja to zdravilo vsak dan lekarnar A. MOLL, c. in kr. dvorni založnik, Dunaj, Tuchlauben 9. V zaloga po deželi je zahtevati izrecno MOLL-ov prepartat, zaznamovan z varnostno znamko in podpisom. 6 8

Priporočamo našim rodbinam
kolinsko cikorijsko.

Izvid gda. drja. A. Krokiewiczza, ces. svetnika, primarija splošne deželne bolnice Sv. Lazara v Krakovu.

Gospodu J. Serravallu

v Trstu.

Serravallovo kina-vino z železom sem večkrat odrejal v privatni praksi kakor tudi v bolnišničnem zdravljenju v slučaju hude malokrvnosti in sem vedno lahko konstatiral zboljšanje slasti in splošnega telesnega stanja in torej to vino lahko priporočam kot dragoceno zdravilo v slučajih malokrvnosti. V Krakovu, 18. decembra 1898.

Dr. Krokiewicz.

Kaj se vse v gledališču popusti,

ni moči povedati. Seveda največ pompadurjev. In kaj mislite, da smo zadnjič dobili v deset takih stvarih, popuščenih enega in istega dne! Bonboniere s Fayevimi pristnimi sodenskim mineralnimi pastilami, kar je dokaz za to, da dame vedo ceniti vse dobro in si zatorej tudi lahko razkladamo, zakaj predstav nihče več ne moti s kašljanjem in odkašljanjem. To ravno delajo Fayeve pristne sodenice, ki se povsod dobivajo po K 1.25.

Generalno zastopstvo za Avstro-Ogrsko: W. Th. Guntzert, c. kr. dvorni založnik, Dunaj IV/1, Grosse Neugasse 17.

Komik dr. ing. Hirsch, Olomouc. Kemično-tehnična preiskava je izpričala, da je »Seydlin« prav izvrstno uporabna ustna koda, ker so njeni podatki popolnoma nesvotljivi in se z njo lahko razkužuje.

Proti prahajem, luskinam in izpadanju las
deluje najbolje priznana
Tanno-chinin tinktura za lase

tatera okrepčuje lasišče, odstranjuje luske in preprečuje izpadanje las. I steklenica z navodilom 1 krono. Razpošilja se z obratno pošto ne manj kot dve steklenici.

Zaloga vseh preizkušenih zdravil, medic. mil, medicinal. vin, špociali tet, najfinjših parfumov, kirurških obvez, svežih mineralnih vod itd.

Dež. lekarna Milana Leusteka
v Ljubljani Resljeva cesta št. 1,
poleg novozgrajenega Fran Jožefovega
jubil. mostu. 19

Darila.

Na upravnishvo naloga lista se poslati:
Za družbo sv. Cirila in Metoda:
Pri odhodnici zemljemera g. S. Adlerja v Logatcu je bilo nabranih 12 K. — Železniški uradniki in njih prijatelji zbrali na sedeljskem družinskem večeru v ljubljanskem Narodnem domu 20 K. — Skupaj 32 K. — Srčna hvala in živeli.

Zahvala.

Odber »Dobrodelnega društva ti-akarjev na Kranjskem« si dovoljuje tem potom izreči najiskrenejšo zahvalo vsem, ki so s krasnimi dobroti, denarnimi darili ali kakorkoli pripomogli k popolnemu uspehu letošnje društvene božičnice, ter prosí vse p. n. društvene dobrotnike, da bi ohranili društvu enako naklonjenost tudi v bodoče.

V Ljubljani, dne 21. decembra 1909.

Umrli so v Ljubljani.

V deželni bolnici:

Dne 15. decembra: Marija Pengov, delavčeva žena, 60 let. — Josip Volbank, delavec, 39 let.

Dne 17. decembra: Andrej Preželj, delavec, 56 let.

V vojaški bolnici:

Dne 15. decembra: Arnold Schell, enoletni prostovoljec, 22 let.

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 21. decembra 1909.

Termin.

Pšenica za april 1910 . . . za 50 kg 14.06
Pšenica za oktober 1910 . . . za 50 kg 11.86
Rž za april 1910 . . . za 50 kg 9.96
Kuruža za maj 1910 . . . za 50 kg 6.72
Oves za april 1910 . . . za 50 kg 7.60

Efektiv.

Neizpremenjeno.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 300-2. Srednji srčni tlak 735-0 mm.

decem.	čas opazovanja	stanje barometra v mm	temperatura v C	Vetrovi	Nebo
21.	9. pop.	728.6	3.0	slab jug	dež
	9. zv.	735.1	3.2	sl. zahod	oblačno
22.	7. zj.	738.0	0.2	brezvevtr.	jasno

Srednja včerajšnja temperatura 3.5°, norm. —2.2°. Padavina v 24 urah 30.4 mm.

Zahvala.

Za mnogobrojne izreze sozolja, ki smo jih prejeli ob smrti naše ljubljene soproge, ozir. matere, gospe

Frančiške Skala roj. žitnik

izrekamo najtoplejšo zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom za njih tolažilo in spremstvo k večnemu počitku, posebno prečistiti duhovščini, slav. pogrebniemu društvu in službenecem južne železnice za njih kolegijsko naklonjenost ter darovalcem krasnih vencev, ter vsakemu spremljevalcu posebej.

Ljubljana - Novi Vodmat,
21. decembra 1909. 4738

Rodbina Skala.

Sprejemem več spretnih 4725

ključavničarskih pomočnikov
Nastop takoj. — Plača po dogovoru.
Ivan Rebek
ključavničarski mojster v Celju.

Češki hmelj

žateški najboljši od leta 1908. 5 kg za 10 K.

Priprave za pivo

za proizvodnjo doma, do 200 litrov 12 kg za 10 K. Po povzetju ali za denar naprej pošilja franko na vse kraje z natančnim popisom vred

Vaclav Duda, Zakolani
kraljevina Češka. 4739

Lepa knjižnica

(nad 60 knjig)

večina je vezanih, se prodaja skupno po zmerni ceni.

Naslov pove upravnishvo »Slovenskega Naroda«.

4736

Notarski kandidat

s prakso, izde službe. Ponudbe pod »kandidat« na uprav. »Slov. Naroda«.

4737

Žitna kava

najboljše kakovosti, 5 kg za K 4.50.

Sladna kava

prazna v najmodernejšem stroju, posebno dobrega okusa, 5 kg za K 4.50.

Češki slad

kaljiv, najboljši za proizvodnjo piva doma, 5 kg za K 3.50, pošilja vsak dan na vse kraje franko, če se pošlje denar naprej ali po povzetju

VACLAV DUDA, Zakolani,
kraljevina Češka. 4740

TOIFLOV

TALANDA

CEYLON CAJ

Priporočam se za praznike:

Novi došli po nizkih cenah

Teran 4717
Opolno fini liter 60 vin.
Pristno namizno belo vino
Refoško 7.50 litra K 0.96
Vino Wermouth " " " 1.20
Marsala " " " 1.50

Izber desertnih vin, Champagne, Malago, slivovke, tropinovec, ruma, konjaka, čaja itd.

Za razprodajo cene po dogovoru.

Fran Cascio

Ljubljana, Šelenburgova ulica 6.

Ceno posteljno perje!

1 kg sivega skubljenega perja K 2, polbellega K 2.50, belega K 4, finega K 6, najboljšega skubljenega K 8, sivega puha K 8, belega K 10, prsnega puha K 12, od 5 kg nadalje poštne prosto.

Dovršene postelje bogato napolnjene, iz zelo gostega jako trpežnega rdečega, modrega, belega ali rmenega inlet-nanking-blaga, 1 pernica velika 180x116 cm z 2 blazinama, velikost 80x58, napolnjena z jako lepim mehkim perjem K 16, s polpuhom K 20, s puhom K 24; posamezne pernice K 12, 14, 16; vzglavnica K 3, 3.50, 4. — Pernice 180x140 cm velike K 15, 18, 20; vzglavnica 90x70 ali 80x80 cm K 4.50, 5, 5.50. Spodnja pernica iz gradla 180x116 cm K 13, 15, razpošilja proti povzetju poštne prosto pri naročilu od 10 K dalje.

M. BERGER v Bečeni št. 1012. Češki les.

Za neugajajoče denar nazaj ali se blago zamenja. Ceniki o žimnicah, odejah prevlekah in vsem drugim postelnim blagu zastoj in poštne prosto. 3653

Hotel Liburnija

v Veleskem

s 15 sobami, kavarno, restavracijo in potrebnimi prostori, se daje s 1. januarjem 1910 v najem.

Obvestila in ponudbe sprejema Posejilnica v Veleskem. 4303

J. Zamljen

čevljarški mojster

v Ljubljani, Kongresni trg št. 13

se priporoča za vsa v svojo stroko spadajoča dela.

Izdeluje prave gorske in telovadske čevlje.

novi slovenski cenik dvokeles, šivalnih strojev, gramofonov, plošč itd. itd. 4691

s čudevito nizkimi cenami pri

F. Batjelu

Gorica, Stolna ulica 3-4.

Tam je velika zaloga vsakovrstnih avtomatičnih gramofonov za gostilne od K 15 do K 1000, kakor tudi dvokeles, šivalnih strojev, zastopnik kmetijskih strojev, orkestrijonov. — Mehanična delavnica. — Prodaja se tudi na mesečne obroke. Ceniki franko.

Vsa parketska dela

368

prevzema

ter tudi daje material

Josip Puh

Ljubljana,

Gradaške ulice št. 20.

Ceno! — Solidno!

Enako sodijo

vse gospodinje o

Schikovi rženi kavi

Naravnost slastna jo!

Pridodatek k zrnati kavi, vsake pol. Slasten okus. Velik prihranek. 5 kg stane 4 K. Po povzetju pošilja franko na vsako avstro-ogrsko pošto

Mihael Valentin Schik

Dunaj VII/3, Lerchenfelderstrasse št. 67. 3847

Za božične praznike.

Priporočamo slav. občinstvu naša že večkrat in posebno sedaj na mednarodni razstavi vin v Londonu s prvo odliko

»zlato kolajno in diploma« odlikovana

vina

ki se točijo v Sedni ulici št. 4, na Rimski cesti št. 5 in na Starom trgu št. 6. 4646

S točno, ceno in solidno postržbo se priporočamo z velesposlovanjem

Br. Novaković

veletrgovina dalmatinskih in drugih vin v Ljubljani.

soba s hrano

Več pove upravnishvo »Slovenskega Naroda«.

4705

Ura z verižico

samo 2 kroni.

Zaradi nakupa velike množine razpošilja šleska razpošiljalnica. prekrasno pozlačeno, 36 ur idočo precizijsko uro na sidro, z lepo verižico za samo K 2.— kakor tudi triletnim pisnim jamstvom. — Po povzetju razpošilja

Fraskoldenska razpošiljalnica

A. Gelb v Krakovu št. 43.
NB. Za neugajajoče denar nazaj. 4724

V nedeljo

velik ples

v prostornem salonu

gostilne Balija

(prej Traun) na Glincih.

Trgovina z železnino v Ljubljani sprejme strokovno izurjenega

pomočnika in uradnika

železninarja; na ponudbe železnine neveščih se ne bode oziralo.

Sprejme se tudi

kontoristinja

a le taka z večletno prakso. Ponudbe pod »Globus« poštne ležeče Ljubljana. 4412

Špiritovi sodi

od finega špita od 600 do 800 litrov in

viski hrastovi sodi

prav močni in zanesljivi, se dobe po nizki ceni pri tvrdki 596

M. Rosner & drug

v Ljubljani, poleg Koslerjeve pivovarne.

Svoji k svojim! 9470

Prva in edina češko-slovanska tvrdka za

uglaševanje klavirjev

posreduje kupovanje in prodajo novih in starih klavirjev, kakor tudi prevzema popravila vseh sistemov klavirjev. Uglasuje »Glasbeni Matič«, »Mladiki« in drugim slovenskim z vodom. Preglašuje pa brezplačno. — Vsa v to stroko spadajoča dela izvršujemo točno in ceno. Najtopleje se priporoča

G. F. Jurásek,
prvi kranj-slov. uglaševalec klavirjev
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 62 a, I. nadstr.

Kronično zaprtje

oslabljenje črev, motenje v jetrih in žolču, v cirkulaciji krvi, v trebušnih organih kakor tudi zlato žilo, preobilost in razne ženske bolezni ozdravi gotovo in brez bolečin nova in najbolj močna grenka voda

»Moravia«

v Sokolnici pri Brnu.

Dobiva se v vseh lekarnah in večjih spec. trgovinah

Glavna zaloga za Kranjsko: 4343

A. Šarabon v Ljubljani.

Modni salon

F. JUST-MASCHKE

Ljubljana, Židovska ulica št. 3, Ljubljana

2621 priporoča po najnižji ceni ravno kar dole najavnejše

dunajske in pariške

Velika izbira

modele za dame in deklice.

Popravila in naročila točno in vestno.

Svoje zdravje si ohranite! Izkusite Vam slabosti in bolečine, oči, živci, mišice in kite se Vam ojačajo, spali boste zdravo, splošno dobro zdravstveno razpoloženje bo sorpet na stopilo, ako boste rabili pristni Fellerjev fluid z znamko »Eksfluid«. Tucat na poskušajo 5 kron franko. Izdelovalec samo lekarnar E. V. Feller v Stubici, Eliaia trg št. 238 na Hrvatskem.

Božična darila

lepa, koristna in po še znano najnižjih cenah, se
.. .. dobijo v močni trgovini

Peter Šterk

Ljubljana. Stari trg 18. Ljubljana.

4570

Odvetnik

4655

dr. Ljudevit Stiker

naznanja, da je s 16. decembrom
t. l. prevzel dr. Benkovičevo

odvetniško pisarno v Brežicah

Sprejem več mladih delavk

v kartonsko tvornico.

IV. Bonač v Ljubljani.

Za božične praznike

priloga slav. občinstvu
prva

goriška vinska klet

na Starem trgu št. 13

priznana najboljša vina:

Teran istrski	1/2 litra	28 v
Refoško	"	36 "
Burgundec	"	40 "
Vipavsko belo	"	28 "
Goriško belo	"	32 "
Rebula briška	"	40 "
Rizling goriški	"	36 "
Muskatelec	"	40 "
Pelinkovec (Wermouth)	"	80 "
Cvček Drenovčan	"	40 "

Za božične praznike

355 prodaja
globoko pod lastno ceno

vse klobuke

za dame in deklice

IDA ŠKOF-VANEK

Pod Trančo.

Za Božič!!

priloga

veliko zalogo

igrač

in

galanterijskega

blaga

ANTON ŠKOF

Dunajska c. v hiši gostilne „št. 6“.

Ravnokar so došli
krasni

reklamni koledarji

za leto 1910.

s torbico ali brez torbice.

katere oddajam vzlic elegantni

izdelavi po 4335

skrajno nizkih cenah.

Natisk firme

brezplačno.

Nihče

naj ne opusti, predno kaj kupi,

zahtevati moje vzorce in cene.

Pestrožba točna in solidna.

Ivan Bonač

togovina papirja na debelo

Selenburgove ulice, nasproti pošte.

Veliko izbira

krasnih daril za Božič

prodaja po solidnih cenah

Vaso Petričič, Ljubljana.

Za zimsko sezono:

A. Kunc

Ljubljana

Dvorski trg št. 3.

fino izdelane suknje,
kratki in dolgi kožuh,
moderne obleke od 24 K naprej,
angleške obleke lastn. izdelka,
posamezne hlače,
fini deški plašči,
krasni kostumi za dečke

1157

v velikanski izbiri.

Stalne, na vsakem predmetu označene cene.

Podružnica:

Jesenice, Gorenjsko.

Velikanska zaloga blaga za naročila po meri.

Čujte! Pozor! Čujte!

Specijalist za elektrotehnične naprave

kakor hišne telefone in telefone, strelkovce, električno luč kakor
električne zdravniške aparate, najnovejšo stroje za zobozdravniške in
za vsa v to stroko spadajoča dela in poprave po najnovejšem sistemu.
Proračuni in nasveti na zahtevo brezplačno. Pričakuje mnogoletnih na-
ročil belježim z odličnim spoštovanjem

Makso Sartory

elektrotehnični zavod

v Rožni ulici šte. 39.

4463

Najlepša in največja zaloga papirnatega

in galanterijskega blaga

najbolj pripravnega za

božična in novoletna darila

prodajam radi velikanske zaloge po zelo nizkih cenah.

Da si blago lahko vsak ogleda sem napravil krasno

božično in novoletno razstavo.

Priloga tudi

5674

veliko zalogo nakita za božično drevo.

S spoštovanjem

FR. IGLIČ v Ljubljani

trgovina s papirjem in galanterijo.

Lepa božična darila!

Največja in najbogatejša tvorniška zaloga. Kupi
se dobro in poceni le pri meni kot znani

Ure budilke	od	K	3.-	naprej
niklaste, lepe ankerice	"	4-50	"	"
srebrne cil. rem.	"	7.-	"	"
srebrne ankerice rem.	"	10.-	"	"
prstan z diamantom	"	12.-	"	"
prstan z briljantom	"	30.-	"	"

Za obilen obisk se priporoča

Naročajte novi cenik s koledar-

jem tudi po pošti zastoni.

Šivalni stroji Singer od 60 K

naprej za pletenje (pouk brez-

plačen). 4262

Lepe novosti kina in pravega

srebra po znižanih cenah.

Fr. Čuden

trgovec in urar

v Ljubljani.

Zelo važno!

Zelo važno!

Poslano.

Zelo važno!

Ker bodo v najkrajšem času

reklamni koledarji za leto 1910

popolnoma razprodani, opozarjam vse cenj. trgovce in obrtnike
v mestu in na deželi, da, kdor misli še kaj naročiti, naj to
tako stori, ker mi drugače ne bo mogoče postreči.

Cene koledarjem so od

15 vin. naprej z blokom in tiskom vred.

Tisk brezplačen! Vzorci na razpolago!

Priloga se za cenjena naročila

Fr. Iglič, Ljubljana

4675

trgovina s papirjem in galanterijo

Mestni trg št. 11.

Edina najstarejša in največja razpošiljalnica reklamnih koledarjev na Kranjskem.

Zelo važno!

4629

**Tovarna
VOZOV**

P. KERŠIČ

Peter Keršič sp. šiška

priloga svojo bogato zalogo različnih vozov. Sprejemajo se
vsa v to stroko spadajoča naročila in popravila po primerno nizkih
cenah. Za točno in solidno delo se jamči.

Sprejema se tudi les za žaganje na parni žagi.